

ÁRBOC NÉLKÜL.

(Egy hajóslegény története.)

III.

MIHELYT beállt az est, a parancsnoki fülke ajtaján megint kopogtatott a maláji. Már nem viselkedik olyan félénken, mint reggel; hetykén és gúnyorosan odaszól:

— Kapitány úr, megengedi, hogy egy pillanatra megnézzem a térképet? Bizonyos helyet keresek a Nuyts-vidéken, odamennék, ha majd partot érünk. Valami rokonom van ott...

A matróz összeráncolta szemöldökét. Kitalálta, hogy az öreg indokínai miben sántikál. Bizonyára Freemantle pontos fekvését szeretné megállapítani, hogy aztán, ha majd a kormányrúdhöz férközhet, a legénység segítségével abba a kikötőbe irányítsa a hajót. Stave Kessel szemesebb és nyíltabb nála, nem kertel:

— Térképem — szól — csak a partmentét jelzi. Hiába is keresnéd rajta a szárazföldi városokat. Most pedig hagyj magamra. Menj, feküdj le. Holnap kemény munka vár ránk...

Alig távozott a maláji, Fitz Patrick beront a fülkébe.

— Kapitány úr! Kapitány úr! — lihegi — zendülés... A lázadók a tatbalon vannak. Hallja, amint kiabálnak: «Freemantlebe!» Érték valamelyest a polinéziai nyelvhez; tudom, hogy a pisztolyokra törnek, meg a történetekre, melyeket itt ebbe a ládába zártunk, önt pedig arra akarják kényszeríteni, hogy a *Mályvát* oda irányítsa, ahová ők akarják.

Stave Kessel elképed; homloka a lámpás fényénél olyan sárga, mint a viasz. Elszántan felegyenesedik, szinte megnyúlik. Leakasztja a két pisztolyt az asztala fölött és az egyiket átnyújtja az előtte állónak:

— Maradj, várjuk be őket kettesben. Hadd jöjjenek! Kiabálásuk is, fenyegetésük is hidegen hagy. A térképhez és az iránytűhöz pedig csak a testemen át tudnak eljutni.

Majd hirtelen mást gondolt. Okosabbnak vélte, ha a lázadóknak elébe megy, ha szembekerül velük. Jobb támadni, mint védekezni. Kilépett a fülkéből, magával húzva az ír matrózt, kétszer ráfordította a kulcsot és a fedélzeten termett. A békétlenkedők kissé visszahökkenetek, majd megint közelebb húzódtak, hogy bekerítsék a két embert. Öklüket rázták, hevesen kifakadtak. A levegő langyos volt és illatos, a szél végleg elállt. Az égbolton a csillagok úgy fénylettek, mint kék selymen az elhintett ezüstpor... A hold fénye halaványan ömlött végig a fedél-

zeten és az árnyék éles körvonalakban kísért a lázongók fenyegető taglejtéseit.

Freemantlebe! Freemantlebe! — ordítottak torkukszakadtából a zendülők.

— Melbournebe megyünk és nem máshová — vágott közbe nyugodtan Stave Kessel. — Odavárják a rakományt, amelyet viszünk. Ott meg felvesszük a Belgiumba szánt gyapjút... Hagyjátok csak rám... Majd még hálálkodtok. Egyébként már nincsen mitől félnetek: már egyiketeket sem gyötri a láz s a tenger is csendes. Nincs más teendőnk, mint a szélre bízunk magunkat... Mirevaló hát ez a zenebona? Menjetek aludni. Holnap összefogunk, hogy a hajót ismét rendbehozzuk. Mindjárt gyorsabban fogunk haladni. Jó éjt, bajtársak!...

Stave Kessel a napkelet fiait szelidséggel akarta megnyerni, hiszen mindegyiknek a lelke mélyén ott a szunnyadó gyermek... De már sokkal inkább nekihevültek, semhogy a józan szóra hallgatnának. Azután meg ott vannak közöttük a rossz pásztorok, akik felbőszítik őket. Stave Kessel ezekkel az eszeveszettekkel nem megy semmire. Csak még jobban heveskednek; mind szűkebb gyűrű veszi körül a flamand és az ír matrózt, akik nem bocsátják el pisztolyuk agyát. Arrább, a kormányrúdhoz támaszkodva, Kobe Kobus figyelmét sem kerüli el semmi a végzetes eseményekből s lesi, hogy mikor kell majd a társak segítségére sietni. Amint a kapitány észreveszi, hogy a maláji suttyomban Fitz Patrick közelébe lopózik, rákiált:

— Vissza! Vissza, mert lövök!

A maláji csak vigyorog; kihívóan megáll. A kapitány szava olaj a tűzre... A hevület eléri tetőfokát és ezek az őrjüngők egyre csak azt ordítazzák a fiatal kapitány orra alá:

— Freemantlebe! Freemantlebe!

A legbőszebbek az öklükkel a két ember orra alatt járnak, lehetőségük az arcukba csap. Stave Kessel is felhagy a szelíd hanggal. Nem szabad már hímezni-hámozni. Bátran fog visszavágni, megmutatja, hogy nem fél.

— Aki hozzám nyúl, halál fia... A többieket pedig vasraverjük; Melbourneben majd rendőrkézre kerülnek, onnan meg a gályára. Hát igen, csak gályára valók vagytok! Nosza! Elég volt a zsívajból! Nevezétek meg az izgatókat. Csak azokat fogom megbüntetni...

Oldalt fordul, néhány matróz félreáll. Stave Kessel a figyelőlyuk mellett áll, Fitz Patrick sem tágit mellőle. A zendülők csapata izgmozog. Tíz másodpercig tart ez így, de azután a két embert ezek még jobban szorongatják és már valósággal üvöltének. Kobe Kobus elhül az őrhelyén. Pieter Jans meg ők ketten egyetlen szemtanui ezeknek a drámai fejleményeknek és egyedül ők érzik át ezeknek teljes horderejét. Kobe Kobus odapillant rémülettől és félelemtől tágranyílt szemmel. Odapillant és egyszerre csak látja, amint a maláji Patrick felé oldalog. Előlről készül támadni, hogy hátrább szorítsa, míg cinkostársai majd a

kapitányra vetik magukat: azután a figyelőlyukon át besurrannak a fülkébe... Kobe Kobus elengedte a kormányt, amelyet mindjárt Pieter Jans ragadott meg; felkapta a szekercét, mellyel előttevaló éjjel a parancsnok dolgozott, s amelyet azután a hajópárkány tövébe hajított. Odaoson s abban a pillanatban, mikor a maláji egy hirtelen mozdulattal Fitz Patrickot a csapóajtó mellől félre akarja lökni, a kormányos ott terem előtte magasra emelt baltával... De ugyanakkor öten-hatan a zendülők közül a kapitánynak esnek, megragadják...

Egy pisztolylövés és egy aranyfényű villanás hasítja végig a hold ezüsthéjét. Egy kis fehérés füst gomolyog a támadók és megtámadottak közt... És egyszerre mindannyiuk tekintete a hajóslegény feldúlt ábrázatára szegeződik; még kezében szorongatja a pisztolyt, melyet az imént elsütött... De hirtelen, mintha csak orvul valami ütés érte volna, Stave Kessel egész testében megrázkódik, meginog. Kezéből kihull a fegyver, elvágódik; a legénység rémülten, szótlánul hátrál egy lépést... Kobe Kobus és Fitz Patrick a fiatal hajóstiszt fölé hajoltak; az ír legény féltérde ereszkedett és Stave Kessel fejét fogja. A homlokát tapogatja: jéghideg és nyirkos. A testét ellepő verejték savanykás és kissé émelyítő szagot áraszt, ami a lázas betegeknel olyan jellegzetes...

— A láz!—szóal meg Fitz Patrick, keresztet vetve.—Bár inkább megsebesült volna...

Erre a háborgás gyorsabban lecsendesült, mint reggeli vihar után a tenger. Mintha egy váratlanul feltámadt szellem közeledett volna a legénység felé, amely hátrább-hátrább húzódik... Ezekben az emberekben egyszerre elült minden düh. Réműlet kelt bennük, amely nő, fenyeget, nyomon követ... És elkotródnak, elszélednek a hajó négy széle felé...

Csak az ír meg a flamand matróz maradt ott a parancsnok mellett; felemelik, leviszik a fülkébe, lefektetik az ágyára. Fitz Patrick kinint ad be neki, Kobe Kobus pedig, miután még egyszer visszatekintett a lihegő hajóstisztre, fáradt léptekkel visszatér a helyére, fel a kormányhoz...

Mikor Stave Kessel magához tért, a hideg rázta. Végigjáratta szemét az olajlámpától gyatrán megvilágított tárgyakon; engedelmesen bevette a lázcsillapítót, tisztában volt állapotával, hiszen látott már ilyen beteget eleget... Mosolyogva mondta:

— No, Patrick, ez a láz is legjobbkor jött! Megsegített bennünket a vad horda ellen... Mellénk szegődött. Ha ez nem jön, mi lett volna velünk? Valamelyik gazfickó ugyan egy alaposat mért rám... Ez az ütés terített le tulajdonképen. Itt ni, a tatbalon!

Tréfásan mutatta, hol érte az ütés. Az ír matróz megdörzsölte a fájós oldalt, amit a beteg nem állott meg halk nyöszörgés nélkül. Most eszébe jutott biztonságuk és meghagyta, szemével a falhoz tolt láda felé intve:

— Holnap az egészet átrakjuk abba a másik helyiségbe, amelyben

Borgel kapitány meghalt . . . Embereink ott szellemeket vélnek. Anyyira babonásak, hogy egyikük sem merne oda belépni . . . Eltelt néhány nap. A *Mályva* folytatta útját: Kobe Kobus és Fitz Patrick egymást váltogatták a kormánynál. Néhány matróz itt-ott hajlandónak mutatkozott a vitorlák felszerelésére. A hajón megint visszatért a rend; Pieter Jans odament egyikhez is, másikhoz is, az öreg kópé értette a módját. Továbbra is jó volt az időjárás és Stave Kessel, aki csak a reggeli órákban hagyta el ágyát, nem únta a tengert nézegetni, amire mindeddig nem igen ért rá. Hiszen a munkásember sohasem ismeri valami jól a munkatelepet, amelyen dolgozik; a hajósembernek jóval nagyobb az elfoglaltsága, semhogy a hajópárkányon túl bármit is látna. Számára a világ a hajósáncnál véget ér, csak a hajó orrától a faráig terjed . . . A jelen pillanatban kényelmesen végigolvashatta azt a nagy könyvet, amelyben eddig csak elvétve lapozgatott . . . Fülkéje kicsiny, kerek ablakán keresztül nézte a tengert, amint hullámai a délutáni napfénytől biborszínben csillogtak. Azonban összeresztent, amint megpillantott egy magányos sirályt, amely röptében egy pillanatra ott bukkant fel a nyitott ablak keretében s amelyen át beszűrődött a hajótöke körül csapkodó hullámok egyhangú csobogása. Stave Kessel megismerte a madarat, ugyanaz a nagy fehér sirály volt, amely Amerika óta a *Mályvát* végigkísérte és mindig fel-felbukkant az egyes hajóstisztek és legények halála előtt. Utoljára a zendülés előtti estén mutatkozott; ezúttal talán Stave Kessel miatt röpködött ott, mert állandóan ott röpködött a szeme előtt. Talán ép most írja le szárnytollai végével, lassú és titokzatos vonalakban, a végtelenség nagy lapjára a végzet ítéletét?

Szívesen elfordította volna szemét a baljóslatú madárról, ha valami ellenállhatatlan erő nem irányította volna oda. Figyelgette, belérészedett a nézésébe . . . Eszébe jutottak a halottak, látta őket, egyenként, azután együttesen s ő is ott volt közöttük, valami komor, sívár vidéken. Aztán hirtelen az árnyak tömegéből kivált egy nő ragyogó alakja, arra feléje tartott, mintha valakit keresett volna, megállt Stave Kessel előtt, kinyújtotta feléje két karját . . . Erre ágyában felriad, az árnyképek pedig eltűnnek. Édesanyja jelent meg előtte. Vajjon összekerülnek-e még egyszer? Nem most volt-e elbúcsúzni? És most esett meg vele először, hogy gyermek módjára sírva fakadt, gyermekké lett újra. Hasztalan minden férfiúi alakoskodás, az ábránd csak szertefoszlik . . . És az imént megjelent kép eszébe juttatja, hogy az, kinek ő a fia, maga is fiatalasszony még . . .

És gondolatban ott jár a szülőföldjén, Szent-Leonardban, abban a szegényes faluban a turnhouti csatorna mentén, ahol kedvet kapott a hajósélethez, mikor a hajóvontatók csapásán az iskolába kullogva, megbámulta a kicsiny hollandi bárkákat, meg a nehéz rajnai uszályokat . . . Homokos egy vidék az, végtelen és lapos, a Schelde és a Maas alkotta teknőben, amely az antwerpeni polderek előtt néhány kilométernyire ér csak véget. A csatornától délre erednek a patakok, amelyek

elsőeknek ömlenek a flámand folyóba; a csatornától északra pedig azok, amelyek jóval a határon túl, már hollandi területen, sietnek a vallon folyam torkolata felé. Ott áll az anyai kunyhó, fenyves szélen; ettől tekervényes ösvény választja el, mely a cserjésből bújik elő és ugyanoda visz megint vissza. Ősszel ez a róna teljesen violaszínű, jelenleg pedig végig fehér lehet a hótól, vagy a zuzmarától; ilyenkor a járókelők árnyaknak látszanak.

Stave Kessel elindul a zsiliptől, ahol a bárkák hármásával meg négyesével sorakoznak, végigbandukol azon úton és nagy bakancsai alatt csikorog a kempeni fagyos homok. Mégis melege van, melengeti az öröm, akárcsak az a családi tűzhely odalenn, ahová nemsokára vitorlák szárnyán fog repülni. Lassan bandukol; balra tekintget, jobbra tekintget. Amott feltűnik a Fehér-major, hová apja dolgozni járt, hol apját egy ló halálosan mellberúgta, mikorában Stave épen első áldozására készült. Ott a látóhatár alján pedig, a szürke égbolt peremén, a brechti templom tornya látszik. A hajóslegény szíve mind hevesebben dobog: egy feketegallyas, tüskés sövény mögött megpillantotta azt a drága kunyhót, amelyben született. Ott éledgel édesanyja, eldolgozgatva, hazavárva a fiát. A kéményből, melynek tövében a zsupfedelen elolvadt a hó, egy vékony füstcsík száll az ég felé; olyan lenge és átlátszó, mint az a csipke, amin özvegy édesanyja reggeltől napestig elhorgol s amivel megkeresi mindennapi kenyerét. Stave Kessel most a zárt ajtó elé ér. De mielőtt megnyomná a kilincset, előbb odalép az ablakhoz és betekint rajta. Esteledik, a parasztasszony már méceset gyújtott. A hajóslegény látja, amint jár-ke; egy fatuskót tesz a tűzre, két terítéket rak fel az asztalra és tekintete, egy pillanatra, elhunyt férje arcképére esik, amely az ágya felett függött... Milyen fiatalos még! Igaz, alig több harmincnál, mert az urával korán megszerették egymást... Épen tejet tölt magának egy pohárba, a szájához emeli, s amint iszik, az ifjú egyszerre úgy érzi, mintha édes éltető bor folyna le a saját torkán... Csodálatos; édesanyjának, ennek a szent nőnek köszönhetette ezt a gyógyított...

A látomás eltűnt. Stave Kessel felült az ágyán, Kobe Kobus pedig, két lépéssel odább, mosolyog. Ez a képzeletbeli utazás cseppet sem volt fárasztó. Már nincsen annyira melege, pedig a nap csak úgy tűz le a tengerre. Megkönnyebbülten lélezkzik, válláról lehullott a súly, mely néhány napja nyomta. Kedve jön felkelni, fel is kel és félretolja a kormányost, mikor az segíteni akar neki a járásban. Egyedül ül le a padra, oda a hajóablakhoz, ahonnan valami kevés hűvösség árad be. Az árbocos matróz arca felderül örömeiben és egy gyapjútakarót terít a lábbadozó vállára.

— Ó, kapitány úr — mondja — tudtam én azt, hogy nem fog meghalni. Mi, flamandok, kemény fickók vagyunk. A magunk fajtáját csak orozva lehet kikezdeni. De hiszen lassacskán az orgyilkosok is megtérnek... Hát tudja-e, hogy a maláji odajött hozzánk és Patrick

meg Pieter Jans jelenlétében bevádolta magát ezért az egész felfordulásért? Mindaddig nem lesz nyugta, míg ön nem bocsát meg neki, neki is, meg azoknak is, akiket ő ugratott bele.

Stave Kessel reggelenként érezte, hogy lassacskán visszatér régi ereje, amely betegsége alatt odalett. Mint amikor megszűnik a lidércnyomás és szemlátomást visszatérnek érzekeink, ezután a válság után ő is elszántabbnak és erőteljesebbnek érezte magát. Most igazán férfiú volt, nemcsak néhány órára, a körülmények hatása alatt, hanem mindenkorra. A hajóhoz hasonlóan, az embert is újjá lehet teremteni . . .

— Én leszek az egyetlen — gondolja, amint tekintetével követi röpködő házi sirályát — akire ez a madár nem hozott rosszat. Igen hát, olykor a jóban is rosszat látunk, azután meg a rosszra még mindig következhet valami jó . . . Lám, a maláji tegnap még nem akart ölni, ma reggel pedig átölelte térdemet. Hát nem értjük meg egymást. Jobban meg kellene egymást értenünk. Minden bántódásunk és bajunk nem egyéb félreértésnél. Elhamarkodjuk ítéleteinket. Mindenütt akad jó. A kikelő búzának a hideg hó annyi, mint a meleg napsugár.

A sirály szárnytollaival olykor-olykor a kerek ablakkeretet súrolta. Vijjogásában Stave Kessel valósággal zenét hallott benne; szárnyai meg valahogyan fehérebben csillogtak, mint azelőtt, mintha azokra is hullott volna egy kevés abból a makulátlan hóból, amely imént a szülőföldjét borította.

A legénység újra bizakodó hangulatra kapott és mindenki visszatért a helyére. A munka nem kedvetlenítette el őket, sőt legszívesebben kitalálták volna a kapitány gondolatait. Azután meg a *Mályva* szinte repült! . . . Mintha valami ünnepre sietett volna. A vitorlákat kijavították; a tatárbotot újra felállították és megerősítették. A hajó sérüléseinek utolsó nyoma is eltűnt. Kiöltöztették; azt akarták, hogy szép legyen. Néhányan újra kátrányozták az árbocokat és a padlózatot; mások, kötélvégre kötve, a víz felett szürkére és kékre mázolták a hajó gerincét; Kobe Kobus pedig engedélyt kapott arra, hogy a szirént a hajó orrán végig bearanyozza . . . A hátsó árbócon, a sudárvitorlafán, vadonatúj lobogó pompázott a hármás piros-sárga-fekete nemzeti színben. A hajó fenekén pedig érintetlenül nyugszik a rakomány, hiánytalanul . . . Nemcsak az ember, hanem a hajó életében is akadnak szép, megható órák . . .

Valamely reggel, úgy tíz óra tájban, az őr az ausztráliai szárazföldet jelezte. Dél felé a matrózok már látták, amint a távoli ködben Melbourne rózsaszínű körvonalai lassan kibontakoznak. Mélyen meglelődvé, amit palástolni igyekezett, Stave Kessel a parancsnoki hídról távcsővel nézte, miként közeledett a kikötő . . . Közben oda-oda fordult Kobe Kobushoz, aki a kormánynál állott s parancsokat osztogatott. Néhány ember a kötéleten a vitorlákat kezelte. A többiek a fedélzeten gyülekeztek. Mindnyájuk tekintete a távoli kikötő felé fordult, amelybe este befutnak; majd arra a fiatalemberre szegeződött,

akinek akaraterije idáig elvezette őket. És a durva lelkekben feltámadt a hála érzése, amely most egy önkéntelen megmozdulásban egyesítette őket. Egy volt a gondolatuk, amely közös lelkesedésben tört ki: sapkájukat a levegőbe hajigálták és mindnyájukból kitört az éljen, amely nyomban visszhangra talált az árbockosarakban és a vitorlarudakon:

— Hurrá Stave Kessel! Éljen a kapitány!...

A hajóslegény, hogy a szempilláján csillogó két könnycseppet eltakarja, két kézzel szeméhez szorítja a távcsövet, melynek lencséjében ezúttal nagyon zavaros a távoli kép...

Estére a *Mályva* Melbourne elé ért. A parttól két mérföldnyire vetettek horgonyt; majd csak a reggel ragyogó és diadalmas fényénél fognak bevitorlázni a kikötőbe!... Senki sem feküdt le. Körben lekuporodtak a fedélzeten és az enyhe, langyos decemberi éjszakában Kobe Kobus hazai dalokat énekelt harmonikakisérettel; az első hetek után már elő sem vette többé harmonikáját az egész hosszú-hosszú tengeri úton. És a hajnal első pírja ott találta őket mind, amint szinte átszellemülten hallgatták ennek az ismeretlen zenének bús hangját. A hajófülkében Stave Kessel ezalatt épen a hajónapló utolsó lapját zárta le...

VI.

Mikor jó néhány hét múlva a *Mályva*, melyen angol hajóstiszt vette át a parancsnokságot, Antwerpenbe érkezett, az összes hajók lobogódíszét öltötték és ott lengett a zászló a székesegyház toronycsúcsán is. Vontatógőzösök és jachtok a wilmarsdoncki fordulóig a vitorlás elé vonultak. A lilloi erődben pedig, amint a folyó közepén feltűnt a hajó, eldőrdült az ágyúlövés. Május elején volt. Tíz hónap telt el azóta, hogy a hajó, a Scheldén lefelé, elindult hosszú útjára... Frans Falens, a hajóvállalat igazgatója, a rakodóparton várta Stave Kessel, a révkapitány és sok más személyiség társaságában s körülvéve hatalmas tömegtől. A kíváncsiskodók csak úgy tolakodtak, hogy lássák és megéltjenezhessék a hőst, kinek bámulatos tetteiről a lapok annakidején eleget újságotak. Frans Falens a fiatal legénnyel beszállt egy hintóba, amelybe az útvonalon végig ablakokból és erkélyekről özönével hullott a virágeső. Az igazgató a városházára hajtatott vele, hol a közgyűlésre egybegyűlt városi tanács jelenlétében a polgármester kormánya nevében a fiatal tengerésznek bátor és odaadó magatartásáért átadta és keblére tűzte a polgári érdemkeresztet. Üdvözölte benne a faji bátorság és derekasság példaképét, végül pedig keblére ölelte. Stave a vállalkozónál ebédelt, kristályüvegtől és ezüstműtől csillogó asztalnál, amely körül sokan foglaltak helyet, akik csak őt nézték. A vége felé valaki felállott és elmondott valami történetet, amely nagyon emlékeztetett Stave Kessel esetére; felköszöntötte őt és egészségére üritette poharát. A hajóslegény úgy vélte, hogy álmo-

dik : talán megint lázas? Az ébredés majd kiábrándítja . . . Kissé kábultan feküdt le egy nagy szobában, ahová a házigazda egyik inasa vettette . . . Másnap, reggeli után, gazdája így szól hozzá :

— Fiatal barátom, elég volt az ünneplésből : ebből önnek semmi haszna. Gondoltunk is erre, mert hát a munkaadók nem mind rossz emberek ! Az ön gazdái tudják jól, hogy mivel tartoznak önnek. Megmentette hajójukat, rendeltetési helyére hozta a rakományt. Minden csupán néhány százezerre volt biztosítva . . . Csak méltányos, hogy önnek is jusson valami abból a pénzből, amit számunkra megmentett.

Egy papirlapot nyújtott át neki :

— Önben lélek és izom egyaránt vezetőre vall. A jelen körülmények között azonban csak matróz lehet, pedig már egyízben a legkeményebb kapitánynak bizonyult. Itt ez a csekk húszezer frankról szól. Egyelőre nem fog útrakelni, legalább nem kereskedői minőségben . . . Be fog iratkozni az osztendei tengerésziskolába. Két-három év múlva, ha majd meglesz kapitányi oklevele a tengerentúli forgalomra, akkor visszajön ide hozzánk. Az az angol, aki most már megmarad a *Mályva* parancsnokának, annakidején majd átadja önnek a helyét. Szerződésének ez egyik feltétele. Ön húszéves korában kapitány lesz. Ki hitte volna ezt, mikor innen elindult, még csak az elmúlt tavasszal? Mondhatom, szerencsés csillagzat alatt született !

Meleg bensőséggel két kezét Stave Kessel vállára tette, aztán így folytatta :

— Mostan pedig tovább kell sietnie . . . Bennünket már eleget látott . . . Édesanyja várja. Értesítettük.

A hajóslegény nem írt neki. Nem akarta megfosztani a váratlan viszontlátás örömétől. De most, hogy már tudja, nem várakoztathatja tovább. Elmehetett volna a helyiérdekű vonattal, Schilden és Oostmaelen át. Két óra alatt odaért volna . . . Dehát tengerész csak nem tesz ilyet ! Hajón fog hazamenni falujába, lába csak akkor fog szárazföldet érni, amikor majd szülőfalujában kiszáll. Frans Falens erre is gondolt és lekísérte személyesen a medencéhez, hol egy gőzbárka vesztegelt, amely majd elviszi tuonhouti csatornán végig Saint-Léonardba.

A bárka vígan szelte a ringó habokat, amelyek szélén a nádas bársonyos bóbítájával az elhaladó hős felé integetett. Sebesen haladt, de közben zsilip is akadt . . . Annyi baj legyen, Stave Kessel legalább kényelmesen nézegethette az ismerős arcokat meg házakat. És amott jobbra látszik Sint-Jobin-t'Goor templomtornya, amint kinyúlik a fenyvesek mögül ; Sint-Jobin-t'Goor volt ugyanis jelenlegi útjának a végcélja ! Épen hat vagy hét éve annak, hogy valamelyik hajóseMBER Berg-op-Zoomból, aki Herenthalsból jövet Antwerpen felé igyekezett, magával vitte vitorlás bárkáján . . . Onnan azután gyalog tért vissza, még pedig hosszú két mérföldnyiről, két igen hosszú mérföld volt az két kicsiny lábának ; de csak ment, ment, világjárásának gyönyörűségeibe elmerülve . . . Ismét ott látja magát, azt a kis fiúcskát, amint

tovatípeg a hajóvontatók ösvényén, ahol most épen egy lovacska hajót vontat, amely szakasztott olyan, mint amilyen azé a hollandusé volt akkor.

Minden összejátszik, hogy elragadtatása teljes legyen: emberek és dolgok, ég és föld... A természet ünnepel, a nap teljesen új fényben ragyog, az üde kék égen fehér és rózsás felhőcskék kergetőznek Kelet felől, a Schelde irányában. A töltés tövében, a vityilók előtt, amelyeken belül a háziasszonyok sűrögnek-forognak, félig mezítelen gyermekek ugrabugrálnak és játszadoznak.

Özvegy Kesselné is kiöltözött. Előszedte a ládából menyasszonyi ruháját, nyakába akasztotta aranyláncát, fülébe rakta hosszúkás filigrán fülbevalóit és felrakta díszes csipkés főkötőjét, melyet esküvőjén viselt. Bájos volt! Arca kipirult a boldogságtól és szeme élénkebben ragyogott. Húszévesnek látszott, nénje lehetne a fiának, akire várakozik... Özvegyasszony? Inkább menyasszonynak néznéd.

Épen a csatornához vezető úton halad most, szapora léptekben; akik szembejönnek vele, meg akik mellett elsiet, csodálkozva viszonzózik köszöntését. Nini, a mindig szomorú és otthonülő Kesselné! Szárnya kelt, tovazuhanó mosoly az egész asszony; selyemruhájában olyan, mint az illat, a habos selyem kékesen fénylik, akárcsak a körülötte virágzásnak indult hangabokrok. Majd megáll a töltés tetején, amely végighúzódik a hajóvontatók útja mentén; ott áll kiegyenesedve, fehérben és feketében, a szétfolyó napsütésben, amely aznap, mint ő maga, túlrad. Kezét a szeme fölé emeli, mint akkor régen, mikor Stave még kicsiny volt s mikor az étkezések idején keresésére indult, ki a rónára, ahol a major többi apróságaival játszott.

Amott ni, közeledik egy csónak, amely bűgő motorral teljes sebességgel törtet előre; az orrán zászlócska leng, keskeny, mint egy szalag, színes, mint a virágszirom. A parton, ott a malomzsilip végében, falubeliek gyülekeztek: asszonyok, férfiak, gyerekek. A csónakban Stave Kessel ül, ügyet sem vetve a gépész beszédére, aki szóval tartja. Arca majd olyan fehér, mint az a vászon, amelyből sapkája készült. A füle körül ott lobog a két fekete pántlika... Most felismeri azt a szeretett női alakot, inkább a szívével, mint a szemével, amott a töltés tetején, amely mögül egyes háztetők kandikálnak ki.

Odaér-e valamikor? A bárka szinte szeli a vizet, mégis úgy érzi, hogy visszafelé halad... De nem; a nő alakja megnő, két karjával integet, mire ő is visszaint a két karjával. Ó! Miért is nem tud az ember repülni!... A gépész elállította a motort; a csónak a partnak tartott; még nem kötöttek ki, Stave Kessel máris kiugrott a kölépcső alsó fokára. Két ugrással fenn termett, nem látja és nem hallja az egybegyűlt tömeget, átsiet az úton, fel a töltésre. Kesselné kitárta két karját; egymás keblére borulnak, nézik egymást, aztán lecsukódnak a szempillák, mert bizonyos gyönyörűséget nem bír el az ember. Az anya ajkával megérinti a fia homlokát. Ennek a száznak az üdesége üdvözít, miként a szentelt-

víz, melyet a pap az újszülött fejére önt. A Szűzanya véghetetlen szeretete magzatja iránt nemcsak akkor nyilvánult meg, mikor a keresztfáról leemelve keblére szoritotta . . . A boldogságnak is van Golgotája, mint a fájdalomnak . . . Kesselné úgy érzi, hogy most másodszor adott életet Stave Kesselnek, aki viszont most véli felfedezni a világegyetemet. A keble fölött dobogó anyai szív olyan rév, amelynél biztosabbat nem nyújtott a múlt, de a jövő sem adhat soha. Ide tér meg, ez megvéd minden vihar ellen.

Dél van. Fenn a toronyban, a harang érces hangján, megszólal az anyagi üdvözet, amely lassan leereszkedik a földre s elárasztja az anya és gyermeke egész bensejét; egyszerre úgy érzik, hogy lelkükben is felbúg ennek az érchangú szózatnak visszhangjaként egy szent zsolozsma az istenség dicsőségére.

Sander Pierron.

(Vége.)

SZÉNAHORDÁS.

*Meghall a rét . . . Egy vad tinó kolompol,
És rázza, rázza halk lélekarangját, —
S a drága testet — boglyaravatalról —
Saroglyás, zörgős, nagy szekérre rakják . . .*

*A bárgyú béres rúd elébe ballag,
«Csáléb»-t kiáll . . . Egy rigófütty a gyászdal,
S a két, mélézó, bús ökör megindul
Halott virágok terhes illatával . . .*

Vályi Nagy Géza.